

Physical Education in Schools: A Foundation for Cultivating an Entrepreneurial Attitude in Students

Naser Gholami¹

1. Department of Physical Education, Farhangian University, Tehran, Iran.

E-mail: ngholami@cfu.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 10 Aug 2025

Received in revised form:
20 Dec 2025

Accepted: 23 Jan 2026

Available online: 21 Mar
2026

Keywords:

Physical Education;
Entrepreneurship
Education;
Students;
Entrepreneurial Attitude.

ABSTRACT

This study aimed to investigate the role of physical education in schools with an approach to enhancing students' entrepreneurial attitude. Employing a mixed-methods qualitative and quantitative approach, the present study identified the key components of entrepreneurship-based physical education and examined their impact on students' entrepreneurial attitude. In the qualitative phase, data were collected through semi-structured interviews with experienced and specialized physical education teachers (n=20) in Najafabad, Isfahan, and were analyzed using thematic analysis in three stages: open, axial, and selective coding. Findings revealed that the main identified themes included developing entrepreneurial attitude and motivation, nurturing creative and strategic skills, strengthening resilience and challenge management, and developing professional and social values, which were categorized into axial themes (10 themes) and 33 open codes. In the quantitative phase, using a researcher-developed questionnaire based on qualitative themes and the standard Linan and Chen questionnaire, data were collected from first-cycle secondary school students in the same region (n=256) and were analyzed using the partial least squares method in Smart PLS software. Quantitative results confirmed that all main themes, including self-efficacy reinforcement, emotion regulation, and innovation, had a significant impact on students' entrepreneurial attitude, particularly in areas such as self-efficacy, emotion regulation, and innovation. Model fit indices, including the standardized root mean square residual and normed fit index, indicated a good fit. These findings align with the existing literature on experiential learning and the role of sports activities in developing soft skills, emphasizing the capacity of sports and physical education as a strong foundational tool for indirect and effective teaching of entrepreneurial concepts. The present study suggests that physical education curricula should be redesigned by integrating targeted experiential activities, such as group activities, team projects, and problem-solving games, to strengthen students' entrepreneurial attitude. Additionally, holding training workshops for physical education teachers to implement this approach is recommended.

Education and Management of Entrepreneurship, 2026, Vol. 5, No. 1, pp 91-114

Cite this article: Gholami, N. (2026). Physical Education in Schools: A Foundation for Cultivating an Entrepreneurial Attitude in Students. *Education and Management of Entrepreneurship*, 5(1), 91-114. doi: 10.22126/eme.2026.12485.1207 (in Persian).

© The Author(s).

DOI: <https://doi.org/10.22126/eme.2026.12485.1207>

Publisher: Razi University

Extended Abstract**Introduction**

Physical education in contemporary educational systems is not merely a field focused on physical health or the development of basic motor skills; rather, it provides a multidimensional platform for fostering students' cognitive, social, and psychological abilities. In recent decades, a new perspective has emerged regarding the role of physical education in schools—one that moves away from a single-dimensional, health-centered approach and toward developing life skills, empowering individuals, and strengthening entrepreneurial capabilities in the next generation. This shift in perspective stems from broad social and economic transformations, as modern societies increasingly require creative, problem-oriented, self-efficient individuals capable of confronting emerging challenges. Within this context, the school—considered the most influential social institution in shaping personality and lasting attitudes—plays a fundamental role in fostering entrepreneurial spirit and mindset. Due to its interactive, experiential, and challenge-based nature, physical education serves as an ideal environment for achieving this goal. The nature of physical education activities, by promoting self-confidence, intellectual independence, and decision-making in complex situations, can cultivate an entrepreneurial mindset among students. Healthy competition, accepting failure, striving for improvement, managing emotions, and experiencing real-world problem-solving situations are among the qualities shaped through physical education classes. These skills constitute the very foundations that entrepreneurship literature identifies as key components of an entrepreneurial personality. Additionally, the collaborative and team-oriented nature of many sports activities strengthens teamwork, leadership, responsibility, and trust in others—factors that are vital for success in innovative professional environments and entrepreneurial teams. Furthermore, physical education provides opportunities to experience creativity, exploration, and controlled competition, thereby fostering innovative thinking. When students face physical and mental challenges in sports activities, they learn to seek new solutions, identify effective strategies, and make optimal decisions under constraints—all of which are core elements of entrepreneurial thinking. Physical education also creates opportunities for personal management and planning throughout one's athletic development, reinforcing a responsible attitude toward growth and improvement—an attitude that forms the basis of entrepreneurial behavior in the future. On the other hand, schools, as structured and purposeful environments, can design physical education programs in ways that systematically embed entrepreneurial components. These programs may include games and activities that strengthen rapid decision-making, opportunity recognition, reasonable risk-taking, and adaptability. Even small group projects, student competitions, or creative sports activities can be designed to provide practical learning experiences in entrepreneurial behavior. In such an environment, physical education becomes not merely a skill-based course but an educational platform that activates students' innovative abilities and constructive attitudes. Accordingly, the connection between physical education and entrepreneurship is both natural and logical—yet one that has received limited attention in the country's educational system. Recognizing this connection can compensate for common weaknesses in teaching soft skills, fostering innovation, and preparing students for the complexities of the future. Therefore, examining and analyzing the role of physical education in shaping students' entrepreneurial mindset is an educational and research necessity—one that can create new horizons for curriculum improvement, teacher empowerment, and better educational outcomes in schools. This study seeks, through a scientific and systematic approach, to explore this connection and provide a basis for practical initiatives to realize this important goal.

Research Method

This study employed a mixed-methods approach, which allows for a more comprehensive examination of the phenomenon from both qualitative and quantitative perspectives. This approach enables the researcher to gain deeper insight into various dimensions of the topic and to validate qualitative findings through quantitative data. The qualitative population consisted of all physical education teachers working in lower secondary schools in Najafabad, Isfahan. Using purposive sampling, 20 teachers with teaching experience, expertise, and interest in developing soft skills and modern attitudes among students were selected. The selection criteria included several years of

teaching experience and completion of in-service courses related to sports psychology or life skills. The primary data collection tool in this section was the semi-structured interview. The interview protocol was designed based on key entrepreneurship components (such as creativity, risk-taking, self-confidence, problem-solving, and leadership) and their relationship with physical education activities. Interview data were analyzed using thematic analysis in three stages: open coding (33 codes), axial coding (10 codes), and selective coding. The quantitative population consisted of all lower secondary students in Najafabad, Isfahan. Using stratified cluster random sampling, a sample of 256 students was selected. This sample size was determined based on statistical recommendations for partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) with a high level of confidence. Data were collected using two questionnaires: a researcher-developed questionnaire and a standard instrument. The researcher-developed questionnaire was designed based on the themes identified in the qualitative phase and validated by experts through face and content validity. The questionnaire included items for assessing various dimensions that teachers identified as physical education foundations for entrepreneurship (such as self-confidence, creativity in games, problem-solving in teamwork, and stress management in competitions). Additionally, the standard Entrepreneurial Attitude Questionnaire by Linan and Chen (2006)—a reliable tool for assessing entrepreneurial attitudes among adolescents and young adults—was used. It includes components such as risk-taking tendency, self-efficacy, achievement motivation, and creativity. The collected questionnaire data were analyzed using SmartPLS 3 software and the partial least squares method (PLS-SEM).

Results and Discussion

The qualitative findings provided a clear image of physical education teachers' perceptions of this field's potential to foster entrepreneurial spirit among students. The extracted themes indicate that teachers view physical education activities not merely as tools for physical health but as contexts for practicing vital life skills and understanding entrepreneurial concepts. The quantitative results strongly confirmed the qualitative findings. The significant influence of all main themes (such as strengthening self-confidence, emotion regulation, and innovation) on students' entrepreneurial attitudes validates the proposed model and highlights the importance of physical education in this regard. These results align with previous research emphasizing experiential learning, soft skill development, and the role of extracurricular activities in shaping student character (such as Kolb's experiential learning theory). The emphasis on areas such as self-confidence, emotion regulation, and innovation demonstrates the direct effectiveness of these activities on core entrepreneurship components. Model fit indices also indicate that the conceptual model effectively explains the relationships between variables and provides a reliable framework for understanding this phenomenon.

Conclusion and Recommendations

This study successfully demonstrated the vital role of physical education in schools as a foundation for developing entrepreneurial attitudes among students. The combined qualitative and quantitative findings showed how various components of physical education—including building self-confidence, fostering creativity, managing challenges, and promoting social values—directly influence students' entrepreneurial mindset. These results challenge the traditional view of physical education and highlight the need to reconsider the goals and content of this subject within the educational system.

آموزش تربیت بدنی در مدارس؛ مبنایی برای ایجاد نگرش کارآفرینانه در دانش آموزان

ناصر غلامی^۱

۱. گروه تربیت بدنی، دانشگاه فرهنگیان، ایران، تهران.

رایانامه: ngholami@cfu.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله علمی - پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۹/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۰۳

دسترسی آنلاین: ۱۴۰۵/۰۱/۰۱

کلیدواژه‌ها:

آموزش تربیت بدنی؛

آموزش کارآفرینی؛

دانش آموزان؛

نگرش کارآفرینانه.

نوشتار پیش رو با هدف بررسی نقش آموزش تربیت بدنی در مدارس با رویکرد ارتقای نگرش کارآفرینانه در دانش آموزان انجام شد. مطالعه حاضر با بهره گیری از رویکرد ترکیبی کیفی و کمی، به شناسایی مؤلفه های کلیدی آموزش تربیت بدنی مبتنی بر کارآفرینی و بررسی تأثیر آن ها بر نگرش کارآفرینانه دانش آموزان پرداخت. در بخش کیفی، از طریق مصاحبه های نیمه ساختارمند با معلمان تربیت بدنی (۲۰ نفر) دارای تجربه و تخصص در شهرستان نجف آباد اصفهان، داده ها گردآوری و با روش تحلیل مضمون در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل شدند. یافته ها نشان داد که مضامین اصلی شناسایی شده شامل توسعه نگرش و انگیزه کارآفرینانه، پرورش مهارت های خلاق و استراتژیک، تقویت انعطاف پذیری و مدیریت چالش ها و توسعه ارزش های حرفه ای و اجتماعی بودند که در قالب تم های محوری (۱۰ مضمون) و ۳۳ کدباز دسته بندی شدند. در بخش کمی، با استفاده از پرسش نامه محقق ساخته مبتنی بر مضامین کیفی و پرسش نامه استاندارد لنین و چن، داده ها از دانش آموزان مقطع متوسطه اول در همان منطقه (۲۵۶ نفر نمونه) جمع آوری و با روش حداقل مربعات جزئی در نرم افزار اسمارت پی ال اس تحلیل شدند. نتایج کمی تأیید کرد که تمامی مضامین اصلی مانند تقویت خودباوری، مدیریت هیجانات و نوآوری تأثیر معناداری بر نگرش کارآفرینانه دانش آموزان دارند، به ویژه در حوزه هایی مانند تقویت خودباوری، مدیریت هیجانات و نوآوری. شاخص های برازش مدل، از جمله ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد و شاخص برازش چهار شده، نشان دهنده برازش مناسب مدل بودند. این یافته ها با ادبیات موجود در زمینه یادگیری تجربی و نقش فعالیت های ورزشی در پرورش مهارت های نرم همخوانی دارد و بر ظرفیت ورزش و تربیت بدنی به عنوان ابزاری مبنایی و قوی برای آموزش غیر مستقیم و اثربخش مفاهیم کارآفرینی تأکید می کند. پژوهش حاضر پیشنهاد می کند که برنامه های درسی تربیت بدنی و ورزش با ادغام فعالیت های تجربی هدفمند، مانند فعالیت های گروهی پروژه های تیمی و بازی های مبتنی بر حل مسئله، بازطراحی شوند تا نگرش کارآفرینانه در دانش آموزان تقویت شود. همچنین، برگزاری کارگاه های آموزشی برای معلمان تربیت بدنی جهت پیاده سازی این رویکرد توصیه می شود.

آموزش و مدیریت کارآفرینی، دوره ۵، شماره ۱، سال ۱۴۰۵، صفحات ۹۱-۱۱۴

استناد: غلامی، ناصر (۱۴۰۵). آموزش تربیت بدنی در مدارس؛ مبنایی برای ایجاد نگرش کارآفرینانه در دانش آموزان. آموزش و مدیریت کارآفرینی،

۵(۱)، ۹۱-۱۱۴. doi: 10.22126/eme.2026.12485.1207

© نویسندگان

DOI: <https://doi.org/10.22126/eme.2026.12485.1207>

ناشر: دانشگاه رازی

مقدمه

در دهه‌های اخیر توجه به کارآفرینی به‌عنوان یکی از الزامات آموزشی در نظام‌های آموزشی جهان مورد توجه قرار گرفته است (آچاریا^۱، ۲۰۲۵). این امر موجب توجه به آموزش‌های مرتبط با کارآفرینی شده است. آموزش کارآفرینی می‌تواند در نهایت بر قصد و رفتار کارآفرینی مؤثر باشد (خلیلی‌خضرابادی و حسنی، ۱۴۰۱؛ شایسته و همکاران، ۱۴۰۲؛ عربیون و همکاران، ۱۴۰۳). رویکردهای آموزشی اصلی برای آموزش کارآفرینی مبتنی بر نظریه یا مبتنی بر عمل است (ایلونن و همکاران^۲، ۲۰۱۸).

نتایج پژوهش‌ها نشان‌دهنده نقش بسیار مهم آموزش و یادگیری کارآفرینی به‌صورت عملی و تجربی است (لی و همکاران^۳، ۲۰۱۶؛ میلر و همکاران^۴، ۲۰۱۲)؛ زیرا آموزش‌های تجربی تأثیر بیشتری بر دانش‌آموزان دارند و آن‌ها را بر توسعه شایستگی رفتاری در حل مسئله در موقعیت‌های کارآفرینی زندگی واقعی تشویق می‌کنند (گونزالس-سارانو و همکاران^۵، ۲۰۱۸). همچنین پژوهش‌ها بیان داشته‌اند که یادگیری عملی به دانشجویان اجازه می‌دهد تا فعالانه در کسب مهارت‌ها و دانش، شرکت کنند و آنچه را می‌آموزند به دنیای واقعی متصل کنند. یادگیری تجربی و عملی، فرایند توسعه دانش و مهارت‌ها، از طریق تمرین است (کانگ^۶، ۲۰۱۶). یادگیری تجربی یک مفهوم آموزشی جدید نیست، بلکه فرایند یادگیری از طریق تجربه است که از یادگیری سنتی، مؤثرتر است (کالب و واگنر^۷، ۲۰۱۵). هرچند برخی از تحقیقات بر جنبه‌های مرتبط با کارآفرینی و نقش والدین اشاره کرده‌اند (خوش‌مرام و رثوفی، ۱۴۰۳) اما می‌توان بخش عمده‌ای از مفاهیم یادگیری در حیطه کارآفرینی را بر اساس رویکردهای آموزشی و یادگیری مدرن دانست (آچاریا، ۲۰۲۵).

یکی از علومی که مبتنی بر ترکیب آموزش نظری و تجربی است، تربیت‌بدنی و ورزش است. این ویژگی موجب استفاده از ورزش و فعالیت بدنی به‌عنوان روشی برای آموزش و توسعه کارآفرینی شده است (موستاکاس و رینارد^۸، ۲۰۲۳). به‌نحوی که امروزه، تربیت‌بدنی و ورزش به‌عنوان یکی از روش‌های خلاقانه مدل آموزشی مبتنی بر تجربه ورزشی در نظر گرفته می‌شود (آراجو و همکاران^۹، ۲۰۱۷) و بازی‌های خلاق، مبنایی برای شکل‌گیری نگرش کارآفرینی در کودکان و نوجوان شده است. ارتباط بین ورزش و کارآفرینی در سال‌های اخیر به‌ویژه در تئوری و عمل به‌وضوح دیده شده است و پژوهش‌ها به اهمیت آن در ارتقای ویژگی‌های کارآفرینانه پرداخته‌اند (گونزالس-سارانو و همکاران، ۲۰۱۸).

در سال‌های اخیر نیز با توجه به رویکردهای نوین به ورزش از جمله ورزش‌های الکترونیک مفاهیم آموزش و یادگیری نیز در این زمینه متفاوت شده است (غلامی و جلالی‌چیمه^{۱۰}، ۲۰۲۴). ورزش‌های الکترونیک به‌عنوان یک فعالیت حرفه‌ای و جدی در سطح جهانی، شامل رقابت‌های متنوعی از بازی‌های آموزشی، استراتژیک تا تیراندازی و مبارزه‌ای است که نیازمند آمادگی جسمانی و ذهنی بالایی از بازیکنان است. این رقابت‌ها بر مهارت‌های تیمی و تعاملات گروهی تأکید دارند و موفقیت در آن‌ها وابسته به تمرکز، تصمیم‌گیری سریع و تحلیل شرایط است (غلامی

1. Acharya
2. Illonen et al.
3. Lee et al.
4. Miller et al.
5. González-Serrano et al.
6. Kang
7. Kolb & Wagner
8. Moustakas & Reynard
9. Araújo et al.
10. Gholami & Jalali Chimeh

و جلالی چیمه، ۱۴۰۳).

تعداد فزاینده‌ای از برنامه‌های متنوع نیز تلاش دارند از ورزش به‌عنوان وسیله‌ای برای حمایت از توسعه نگرش کارآفرینی و آموزش در جوامع خود استفاده کنند (موستاکاس و رینارد، ۲۰۲۳). به همین ترتیب نیز تحقیقات مختلفی در زمینه رویدادهای ورزش و کارآفرینی انجام شده است (ده‌یادگاری و همکاران، ۱۴۰۴). همچنین فرصتی برای جوانان بالاستعداد در حوزه ورزش‌های الکترونیک فراهم می‌آورد تا اوقات فراغت خود را با تمرکز بر یک فعالیت سالم و هدفمند در فضای مجازی دنبال کنند (غلامی و جلالی چیمه، ۱۴۰۳).

با توجه به مطالب مطرح‌شده، مفهوم‌پردازی نقش آموزش تربیت‌بدنی و ورزش مدارس در بهبود نگرش کارآفرینانه دانش آموزان به‌عنوان منابع انسانی که سرمایه‌های اصلی آینده کشور هستند اهمیت پیدا می‌کند. این مبحث در حیطه آموزش معلمان کارآفرینی نیز مطرح است جایی که می‌تواند در نهایت به آموزش مناسب‌تر دانش‌آموزان در حیطه کارآفرینی منجر شود (ساعی‌مهربان، ۱۴۰۳).

رویکردهای موجود در مورد کارآفرینی و ورزش را می‌توان به سه دسته تقسیم نمود. رویکرد اول ارائه آموزش‌های تخصصی برای جوانان برای تبدیل‌شدن به کارآفرینان ورزشی است (انصاری و همکاران^۱، ۲۰۲۰؛ گونزالس سارانو و همکاران، ۲۰۱۸). اکثر برنامه‌های موجود در این دسته قرار دارد (پوتری و موستاکاس^۲، ۲۰۲۲). رویکرد دوم جذب جوانان به آموزش کارآفرینی از طریق ورزش است. این رویکرد از جذابیت ورزش برای جذب جوانان به آموزش کارآفرینی استفاده می‌کند (موستاکاس و رینارد، ۲۰۲۳، اسچولنکوف و همکاران^۳، ۲۰۱۶). رویکرد سوم توسعه کارآفرینی از طریق فعالیت‌های یادگیری تجربی مبتنی بر ورزش است که این رویکرد، مد نظر این تحقیق است.

تجربه زیسته پژوهشگر حاضر نیز نشان‌دهنده این است که رویکرد سوم، در سال‌های اخیر توسط تعدادی از سازمان‌های خصوصی، مدارس و استارت‌آپ‌ها در ایران استفاده می‌شود که می‌توان به استارت‌آپ یخ‌شکن و بایا اشاره نمود. این فعالیت‌ها اغلب در محیط‌های بشردوستانه یا سازمان‌های غیر دولتی رخ می‌دهند و فعالانه به دنبال توسعه نگرش‌ها و مهارت‌های مرتبط با کارآفرینی مانند خودکارآمدی، تحمل ابهام، کنش‌پذیری و مهارت‌های فردی و بین فردی هستند. برنامه‌های درسی مذکور عموماً بر فعالیت‌های ورزشی اصلاح شده برای ارائه یادگیری تجربی از طریق بحث، فعالیت‌های تعاملی یا فیزیکی و تأمل تکیه دارند؛ بنابراین، این رویکردها که رویکرد یادگیری عملی، گروه‌گرا و تفکرمحور را ترویج می‌کنند، اغلب در آموزش کارآفرینی توصیه می‌شوند (لاکئوس^۴، ۲۰۱۴؛ موستاکاس و رینارد، ۲۰۲۳).

همچنین توسعه نگرش‌ها و مهارت‌های کارآفرینی؛ مانند مدیریت زمان، مهارت حل مسئله، ارتباطات و انگیزه‌بخشی، از طریق یادگیری تجربی مبتنی بر ورزش، یک هدف ثانویه در افزایش مشارکت یادگیرندگان به شمار می‌آید. این رویکرد با ارائه یک روش آموزشی تحریک‌کننده فیزیکی، مانند یادگیری مبتنی بر بازی، به تحقق این هدف کمک می‌کند (موستاکاس و رینارد، ۲۰۲۳). مهارت‌های زندگی مبتنی بر ورزش، مسیرهای قانع‌کننده‌ای را برای درک نقش فعالیت بدنی و ورزش در پیامدهای روانی-اجتماعی و رشد جوانان ارائه می‌دهد. این امر به دلیل شواهدی است که فواید برنامه‌های ورزشی را برای سلامت و رفاه جوانان نشان می‌دهد و اخیراً نیز تأثیرات مثبتی بر زمینه‌های دیگری مانند پیشرفت تحصیلی و توسعه مهارت‌های مختلف زندگی مانند کار گروهی، رهبری و تعیین

1. Ansari et al.
2. Putri & Moustakas
3. Scholenkorf et al.
4. Lackeus

هدف داشته است (مالته و همکاران^۱، ۲۰۲۲).

به عبارتی، ورزش به‌طور گسترده‌ای به‌عنوان ابزاری مؤثر برای درگیر نگه‌داشتن جوانان به‌طور سازنده شناخته شده است و به دلیل مزایای سلامتی و ظرفیت آن برای آموزش مهارت‌های زندگی مانند هدف‌گذاری، کنترل عاطفی، رهبری، انضباط بر خود و انعطاف‌پذیری ارزشمند است (گولد و کارسون^۲، ۲۰۰۸). حتی ترکیب ورزش و گردشگری از منظر کارآفرینی بر کسب‌وکارهای منطقه‌ای، آموزش مردم محلی و سبک زندگی می‌تواند اثرگذار باشد (غلامی و همکاران، ۱۴۰۲). به‌موجب اینکه ورزش باعث توسعه روانی جوانان می‌شود، پژوهش‌ها، قدرت و جذابیت ذاتی ورزش را برای کودکان و جوانان تأیید می‌کنند که آن‌ها را به راه‌های عالی برای افزایش توسعه حرفه‌ای هدایت می‌کند. در طول دو دهه گذشته، مجموعه‌ای از دانش در مورد انتقال مهارت‌های زندگی از ورزش به طیف گسترده‌ای از نتایج رشد جوانان از جمله پیشرفت تحصیلی، خود انضباطی و روابط بین فردی پدیدار شده است (مالته و همکاران، ۲۰۲۲).

شایستگی، اعتمادبه‌نفس، ارتباطات شخصی، مراقبت و شفقت، کار تیمی، تعیین هدف، مهارت‌های اجتماعی، حل مسئله، مهارت‌های عاطفی، رهبری، مدیریت زمان و ارتباطات، اثرات ورزش بر جوانان است (گولد و کارسون، ۲۰۰۸). بسیاری از مهارت‌هایی که از طریق ورزش توسعه می‌یابند، همان مهارت‌های مورد نیاز کارآفرینان نیز هستند مانند هدف‌گذاری، انعطاف‌پذیری، رهبری و انضباط شخصی، کار تیمی، ریسک‌پذیری، کنترل هیجانی، ثبات، خطرپذیری، تحمل ابهام و ارتباطات (مالته و همکاران، ۲۰۲۲، گولد و کارسون، ۲۰۰۸). در نتیجه ورزش و آموزش ورزشی ارتباط تنگاتنگی با آموزش کارآفرینی مبتنی بر عمل و تجربه دارند و آموزش کارآفرینی نقش مهمی در توسعه نگرش کارآفرینی جامعه جوان به سمت کارآفرینی دارد (آگراوال و همکاران^۳، ۲۰۲۲).

در همین زمینه پژوهش‌ها نشان داده است که کلاس‌های تربیت‌بدنی و ورزش بر هر شش صفت شخصیتی و بهزیستی ذهنی که با نگرش کارآفرینانه مشترک است تأثیر داشته و همچنین سبب افزایش اعتمادبه‌نفس، اجتماعی‌بودن و برتری‌جویی و کاهش صفات میل به عصبی‌بودن، درون‌گرایی و اهمیت به خود و همچنین موجب افزایش بهزیستی ذهنی شده است. با توجه به اینکه زندگی دانشجویی با استرس‌های پیچیده‌ای همراه است، به نظر می‌رسد توانایی مقابله با این استرس‌ها و لذت بردن از موقعیت‌ها به‌وسیله کسب توانمندی‌های روان‌شناختی از طریق مشارکت در فعالیت‌های ورزشی امکان‌پذیر است (ماس و همکاران^۴، ۲۰۱۵). راتن و جونز خاطرنشان می‌کنند که هدف آموزش کارآفرینی در ورزش، توسعه ویژگی‌های شخصیتی است که دانش‌آموزان را به‌طور مؤثر برای بازار کار یا برای خوداشتغالی آماده می‌کند (راتن و جونز^۵، ۲۰۱۸).

به‌طور مشابه، راتن (۲۰۱۸) و راتن و جونز (۲۰۱۸) تأکید کرده‌اند که آموزش کارآفرینی باید با تمرکز بر مثال‌های زندگی واقعی و یادگیری تجربی متناسب با زمینه ورزشی باشد؛ بنابراین، یک روش یادگیری مبتنی بر مسئله ممکن است برای بهبود قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان علوم ورزشی مناسب باشند (دانکن و ال ناکیب^۶، ۲۰۰۶). یدالهی و غلامی (۱۳۹۰) نیز در نتایج تحقیق خود به اهمیت آموزش کارآفرینی ورزشی در بین دانش‌آموزان مدارس تأکید نموده‌اند.

شایان ذکر است که آموزش کارآفرینی ورزشی بر استفاده از تکنیک‌های آموزشی جدید برای افزایش یادگیری

1. Malete et al.
2. Gould & Carson
3. Agarwal et al.
4. Maas et al.
5. Ratten & Jones
6. Duncan & Al-Nakeeb

و مشارکت دانش آموزان تأکید دارد و ورزش به عنوان وسیله‌ای برای آماده‌سازی دانش آموزان برای دنیای واقعی با القای حس تمرین در آن‌ها عمل می‌کند (مالته و همکاران، ۲۰۲۲). مربیان ورزش باید به دانش آموزان این امکان را بدهند که با استفاده از روش‌های آموزشی متنوع، انعطاف‌پذیری لازم برای یادگیری را کسب کنند. این روش‌ها باید به گونه‌ای طراحی شوند که به دانش آموزان کمک کنند تا بر محیط‌های کاری آینده تمرکز کنند و به شکل‌دهی سرنوشت حرفه‌ای خود بپردازند. همچنین، مربیان باید در فرایند برنامه‌ریزی مجدد دانش نوجوانان و جوانان برای افزایش تخصص‌های آنان، نقش فعالی ایفا کنند (آگراوال و همکاران، ۲۰۲۲).

پژوهشگران مختلفی ابعاد و عناصر سازنده نگرش کارآفرینانه را مشخص کرده‌اند و چند عامل که بیشترین تأکید بر آن‌ها شده برای این پژوهش ملاک عمل قرار گرفته‌اند. این عوامل شامل: عزت نفس، میل به موفقیت، کنترل درونی، خلاقیت و نوآوری، فرصت‌یابی، ریسک‌پذیری و تحمل ابهام هستند. بخشی از نگرش کارآفرینی شامل یادگیری شناخت فرصت‌ها، تقویت تعامل و فعالیت شبکه‌ای اعضای یک زیست‌بوم است (راتن^۱، ۲۰۱۱). افرادی که احساسات شدیدتری از شادی و مثبت‌اندیشی در ورزش را تجربه می‌کنند، می‌توانند از این احساسات برای کارآفرینی استفاده کنند. در نظم و انضباط آموزش ورزشی به دلیل نیاز به رقابت بر تغییر و نوآوری تأکید شده است.

هدف از ارتباط آموزش کارآفرینی و ورزش، توسعه ویژگی‌های شخصی است که دانش آموزان را برای منابع انسانی سازمان‌ها یا خوداشتغالی آماده کند. این شامل مهارت‌هایی می‌شود که کاردان بودن را با دانش چگونگی موفقیت در بازار مجهز می‌کند و نگرش کارآفرینانه را در آن‌ها توسعه می‌دهد (راتن و جونز، ۲۰۱۸). صنعت ورزش طبیعت کارآفرینی دارد و دارای سنت معرفی نوآوری‌هایی است که به سایر صنایع نیز می‌رود (راتن، ۲۰۱۱). اما در برنامه درسی ورزش، حداقل توجه به کارآفرینی شده است. هنوز چیزهای زیادی برای یادگیری در رابطه با نحوه گنجاندن یادگیری کارآفرینانه مؤثر در آموزش ورزشی وجود دارد. در بعضی از مخاطبان، آموزش ورزشی در معرض خطر کاهش محبوبیت است، مگر اینکه تفکر آموزشی و رویکردهای جدیدی مانند رویکرد کارآفرینانه ورزشی، مهارت‌آموزی و توان بخشی را در خود جای دهد (راتن و جونز، ۲۰۱۸).

مهارت‌های کارآفرینی تأثیر غیر مستقیمی (از طریق نگرش و کنترل رفتاری ادراک‌شده) بر نیات کارآفرینی جوانان دارد (گونزالس سرانو و همکاران^۲، ۲۰۲۳). بخشی از آموزش کارآفرینی دانش آموزان ورزشکار این است که بتوانند ریسک را ارزیابی کرده و روندهای آینده را پیش‌بینی کنند (رامسگارد و اوسترگارد^۳، ۲۰۱۸). ورزش ذات کارآفرینی را درون خود دارد (راتن، ۲۰۱۱). از ویژگی‌هایی که با تحقیق در مورد فرصت‌ها و منابع انسانی در ورزش می‌توان به آن دست‌یافت هزینه کم برای شروع کسب‌وکار، ظرفیت بالا برای نوآوری و اشتغال، ایجاد توسعه پایدار، تنوع بالا در زمان و مکان کسب‌وکار است که جوانان می‌توانند به تناسب با توانایی خود اقدام کنند (آشوری و همکاران^۴، ۲۰۲۲).

آموزش کارآفرینی به دلیل رویکرد یادگیری دانش آموزمحور و تمرکز بر ارزیابی فرصت، برای ورزش مناسب است و به خوبی با ماهیت عملی آموزش ورزشی مرتبط است (جونز و همکاران^۵، ۲۰۱۷). یکی از موانع کارآفرینی در ورزش عدم توجه به آموزش کارآفرینی در مراکز علمی ورزش است. هنوز روش‌های غیر منعطف و محافظه‌کارانه در آموزش ورزش وجود دارد؛ بنابراین باید در طرز فکر آموزش ورزش تغییر ایجاد شود تا برنامه‌های درسی متنوع‌تر و

1. Ratten

2. González-Serrano et al.

3. Ramsgaard & Østergaard

4. Ashouri et al.

5. Jones et al.

فراگیرتر گنجانده شود (پارکر و کیورتنر اسمیچ^۱، ۲۰۱۲). این رشته در رسیدن به اهداف آموزشی خود نیاز به اصلاحات دارد یا در معرض خطر انقراض آموزشی قرار خواهد گرفت (گردین و پرینگلی^۲، ۲۰۱۷) تا آموزش ورزشی افراد را قادر سازد، مهارت‌های فردی و اجتماعی خود را در مورد تفویض اختیار، همکاری و تعهد توسعه دهند (کارلسون و هستیه^۳، ۱۹۹۷)؛ بنابراین آموزش ورزشی فعلی با داشتن یک رویکرد اجتماعی نامربوط به روندهای تجاری پرسود محدود است. این منجر به ایجاد فضاهایی خارج از روش‌های آموزشی رسمی شده است که تنوع بیشتری از فعالیت‌های ورزشی دارد (کیرک^۴، ۲۰۰۹).

باید بیان نمود که با وجود اهمیت ساحت زیستی-بدنی به‌عنوان یکی از ساحت‌های شش‌گانه سند تحول، شواهد پژوهشی و تجربی نشان‌دهنده کم‌توجهی به ظرفیت‌های آموزش ورزشی در پرورش مهارت‌های کارآفرینانه مانند خلاقیت، ریسک‌پذیری و مسئولیت‌پذیری است. مطالعات پیشین (مانند پژوهش‌های جونز و همکاران، ۲۰۲۰) نشان داده‌اند که فعالیت‌های ورزشی می‌توانند ویژگی‌های روان‌شناختی و اجتماعی مرتبط با کارآفرینی را تقویت کنند، اما در نظام آموزشی ایران، این ارتباط به‌صورت نظام‌مند بررسی نشده است. همچنین، بررسی وضع موجود در درس تربیت‌بدنی حاکی از تمرکز بر آمادگی جسمانی و فقدان برنامه‌های مدون برای پرورش نگرش کارآفرینانه است (امینی و همکاران، ۱۳۹۳؛ محمودی‌یکتا و همکاران، ۱۴۰۱) که این شکاف پژوهشی، ضرورت انجام مطالعه حاضر را توجیه می‌کند.

در این میان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با معرفی ساحت زیستی-بدنی به‌عنوان یکی از ارکان هم‌تراز تربیت متوازن، بر نقش آن در ارتقای سلامت جسمی، روانی و اجتماعی و نیز پرورش مهارت‌هایی چون مسئولیت‌پذیری، کار تیمی و مدیریت هیجانات دانش‌آموزان تأکید دارد (موسوی، ۱۳۹۸)، مواردی که در ادبیات تحقیق به‌عنوان ویژگی‌هایی از کارآفرینان موفق بیان شده است. در همین ارتباط، نظریه‌های تربیتی مانند نظریه یادگیری تجربی کلب^۵ (۱۹۸۴) و نظریه خودکارآمدی بندورا^۶ (۱۹۹۷) نیز نشان می‌دهند که فعالیت‌های ورزشی می‌توانند از طریق تجربه عملی، مسئولیت‌پذیری (جونز و همکاران^۷، ۲۰۲۰)، تقویت روحیه تیمی (ابوزید^۸، ۲۰۲۴) و تقویت اعتمادبه‌نفس (ماس و همکاران، ۲۰۱۵)، نگرش کارآفرینانه را توسعه دهند. محورهایی که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و ساخت زیستی و بدنی نیز به‌گونه‌ای بر آن‌ها تأکید شده است. همچنین اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران، با تأکید بر توانمندسازی معلمان از طریق فناوری، بستری برای ارتقای سواد حرکتی و ترویج ورزش و سبک زندگی سالم در دانش‌آموزان فراهم نموده و کیفیت آموزش و مشارکت دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشد (پاتل و همکاران^۹، ۲۰۲۴).

درنهایت باید بیان نمود که تمرکز بر مؤلفه آموزش تربیت‌بدنی و ورزش و کارآفرینی در این پژوهش با هدف نحوه ارتباط و اثرگذاری آموزش ورزشی بر نگرش کارآفرینانه و به دنبال پیوند دادن عمل به نظریه است، برنامه‌هایی که درک پویاتری در مورد استعدادهای جوانان را امکان‌پذیر می‌کند. این پژوهش راه را برای پیشرفت دانش در مورد نحوه آموزش کارآفرینی از طریق آموزش ورزش هموار می‌کند و ارتباط بین آموزش ورزش و

1. Parker & Curtner-Smith
2. Gerdin & Pringle
3. Carlson & Hastie
4. Kirk
5. Kolb
6. Bandura
7. Jones et al.
8. Abuzaid
9. Patel et al.

کارآفرینی زمینه توسعه را برای دانش آموزان فراهم می کند و بینش های جدید در مورد آموزش ورزش و کارآفرینی ممکن است برنامه درسی آموزش ورزشی و تربیت بدنی کارآفرینانه را به ظهور برساند.

همچنین اهمیت و نقش آموزش ورزشی و تربیت بدنی به عنوان مبنایی برای توسعه نگرش کارآفرینانه دانش آموزان از دیدگاه معلمان ورزش را بیان می نماید و مسیر پژوهشی جدیدی را برای محققان علاقه مند به کارآفرینی ورزشی معرفی می کند. این پژوهش به صورت کیفی و کمی انجام شد. در ابتدا مؤلفه ها و زیرمؤلفه های مرتبط با آموزش تربیت بدنی در مدارس با رویکرد ارتقای نگرش کارآفرینانه در دانش آموزان از نظر خبرگان شناسایی گردید و در گام دوم به منظور بررسی برازش الگوی مورد نظر و نقش مؤلفه های آموزش تربیت بدنی و ورزش در نگرش به کارآفرینی از روش تحلیل معادلات استفاده شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از روش کیفی و کمی انجام شد. از نظر هدف، کاربردی و نحوه گردآوری داده ها، توصیفی، پیمایشی بود. هدف از استخراج یافته های تحقیق مشتمل بر تنظیم واقعیت تحت بررسی انجام پذیرفت. در این پژوهش نه تنها مفاهیم و رابطه بین آن ها شناسایی می شود بلکه این مفاهیم باید دارای عمومیت و روشن گر نیز باشند. جامعه آماری؛ معلمان تربیت بدنی مدارس مقطع متوسطه اول پسران در شهرستان نجف آباد اصفهان بود. در بخش کیفی راهبرد نمونه گیری، هدفمند، غیر تصادفی، در دسترس و بهره مندی از نمونه ای غنی و مطلع بود. تعداد ۲۰ نفر از معلمان تربیت بدنی و ورزش که دارای سابقه مدیریتی و کارآفرینی و تجربه و تخصص درباره موضوع بوده اند انتخاب شدند. ویژگی های این ۲۰ نفر در قالب جدول ۱ ارائه شده است:

جدول ۱. ویژگی های نمونه پژوهش در بخش کیفی

مشارکت کننده	سطح تحصیلات	فعالیت	سن (سال)	تجربه معلمی	تجربه ورزشی
I ₁	دکتری فیزیولوژی ورزشی	معلم تربیت بدنی - مربی ورزشی و مشاور پزشکی ورزشی	۳۴	۱۲	۱۸
I ₂	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی و مربی ورزشی	۴۳	۱۵	۳۰
I ₃	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی - مربی تنیس خاکی و فروشنده تجهیزات ورزشی	۳۷	۱۰	۲۱
I ₄	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی و مربی ورزشی	۲۹	۵	۱۵
I ₅	کارشناسی ارشد فیزیولوژی ورزشی	معلم تربیت بدنی - مدیر استخر و مربی ورزش های متنوع و مختلف	۵۲	۲۸	۳۴
I ₆	دکتری فیزیولوژی ورزشی	معلم تربیت بدنی، مدرس دانشگاه، مربی دومیدانی، قایقرانی	۴۶	۲۰	۳۱
I ₇	دکتری رفتار حرکتی	معلم تربیت بدنی، مدرس تربیت بدنی دانشگاه	۴۵	۱۷	۳۰
I ₈	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی و مربی ورزشی	۲۷	۵	۱۲
I ₉	کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی	مربی آمادگی جسمانی و مالک باشگاه آمادگی جسمانی	۳۶	۱۰	۱۵
I ₁₀	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی و مربی ورزشی	۲۸	۳	۱۲
I ₁₁	دکتری مدیریت ورزشی	معلم تربیت بدنی و مدرس دانشگاه	۵۴	۳۰	۴۰
I ₁₂	کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی	معلم تربیت بدنی و مدیر اماکن ورزشی	۴۵	۱۷	۲۰
I ₁₃	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی و مدیریت اماکن و خدمات ورزشی	۴۴	۱۷	۱۵
I ₁₄	کارشناسی تربیت بدنی	معلم تربیت بدنی و مدیر مجموعه ورزش و تفریحات آبی	۴۷	۲۰	۳۱

ادامه جدول ۱. ویژگی‌های نمونه پژوهش در بخش کیفی

مشارکت‌کننده	سطح تحصیلات	فعالیت	سن (سال)	تجربه معلمی	تجربه ورزشی
I ₁₅	کارشناسی تربیت‌بدنی	معلم تربیت‌بدنی و مربی بدن‌سازی و فوتبال	۴۵	۱۶	۲۰
I ₁₆	کارشناسی تربیت‌بدنی	معلم تربیت‌بدنی و مربی شنا	۳۲	۷	۱۶
I ₁₇	کارشناسی تربیت‌بدنی	مدیر مدارس متوسطه	۴۰	۳۰	۱۱
I ₁₈	دکتری رشد و یادگیری تربیت‌بدنی	استاد دانشگاه	۳۶	۱۰	۱۶
I ₁₉	دکتری فیزیولوژی ورزشی	معلم و استاد دانشگاه	۴۳	۱۴	۲۰
I ₂₀	دکتری مدیریت بازرگانی	مشاور کارآفرینی	۳۸	۱۰	۱۰

همچنین جامعه آماری در بخش کمی شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع در نظر گرفته شده در شهرستان نجف‌آباد اصفهان بوده است که با استفاده از جدول مورگان حجم نمونه تحقیق ۲۵۶ نفر تعیین گردید. در بخش کیفی از ابزار مصاحبه استفاده گردید. مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته با تأیید نخبگان دانشگاهی تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. برای گردآوری داده‌ها از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و تم استفاده شد. برای تعیین روایی، به رعایت سه نکته شامل؛ استفاده از منابع متعدد، تحلیلگران متعدد و تکرار مصاحبه‌ها توجه شد. برای به‌دست آوردن پایایی از دو روش کثرت‌گرایی به شیوه آزمون مجدد و آزمون قابلیت اطمینان بین کدگذاران استفاده شد. برای این کار از بین مصاحبه‌های انجام‌شده، سه مصاحبه انتخاب شده و هر کدام از آن‌ها دو بار در فاصله زمانی سه‌هفته‌ای توسط پژوهشگر کدگذاری شدند که پایایی مصاحبه‌های انجام‌شده در این پژوهش ۹۱٪ بود.

در بخش کمی نیز به‌منظور بررسی نقش مؤلفه‌های شناسایی‌شده مدل در نگرش به کارآفرینی از روش حداقل مربعات در قالب نرم‌افزار Smart PLS₃ استفاده گردید. در این بخش سؤالات مرتبط با مؤلفه‌های آموزش تربیت‌بدنی بر اساس الگوی استخراجی از بخش کیفی تهیه شده گردید. به این صورت که پس از استخراج ابعاد، مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌ها این موارد در قالب گویه‌های نهایی پرسش‌نامه بخش کمی با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت طراحی شده است؛ بنابراین پرسش‌نامه این بخش به صورت محقق ساخته بوده و روایی آن توسط روایی سازه و پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در سطح ۰/۸۷ محاسبه شده است. همچنین به‌منظور سنجش متغیر وابسته در قالب نگرش کارآفرینانه از پرسش‌نامه لینن و چن (۲۰۰۹) استفاده شده است. روایی این پرسش‌نامه در تحقیقات مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعه ضریب آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در سطح ۰/۷۵ محاسبه شده است که نشان از پایایی مناسب ابزار تحقیق دارد. در ادامه این بخش به بررسی نتایج تحقیق در دو بخش کیفی و کمی پرداخته شده است:

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل بخش کیفی (شناسایی مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های آموزش تربیت‌بدنی مبتنی بر نگرش کارآفرینانه)

همان‌طور که بیان گردید، در بخش کیفی پژوهش، از روش نمونه‌گیری هدفمند و غیر تصادفی از نوع در دسترس استفاده شد تا نمونه‌ای غنی و مطلع از میان معلمان تربیت‌بدنی مدارس متوسطه اول پسران شهرستان نجف‌آباد اصفهان انتخاب گردد. این رویکرد با تمرکز بر افرادی که دارای سابقه مدیریتی، کارآفرینی، تجربه تدریس و تخصص مرتبط با موضوع بودند، انجام گرفت و در نهایت ۲۰ نفر به‌عنوان مشارکت‌کنندگان برگزیده شدند.

ویژگی های این افراد، شامل سطح تحصیلات، فعالیت حرفه ای، سن، تجربه معلمی و تجربه ورزشی، در جدول ۱ به تفصیل ارائه شده است؛ برای مثال، مشارکت کنندگان از سطوح تحصیلی کارشناسی تا دکتری در رشته های مرتبط مانند فیزیولوژی ورزشی، مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی برخوردار بودند و سن آنها بین ۲۷ تا ۵۴ سال متغیر بود، با میانگین تجربه معلمی حدود ۱۴ سال.

فرایند جمع آوری داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته گروه کانونی انجام شد که تا رسیدن به اشباع نظری (عدم ظهور اطلاعات جدید) ادامه یافت و هر مصاحبه به طور متوسط ۴۵ تا ۶۰ دقیقه طول کشید تا جنبه های اجرایی و عملی آموزش تربیت بدنی مبتنی بر نگرش کارآفرینانه به طور عمیق کاوش شود. برای اطمینان از روایی و اعتبار یافته های کیفی، از معیارهای اعتمادپذیری، باورپذیری، انتقال پذیری و تأییدپذیری پیروی شد. در زمینه باورپذیری، از روش مثلث سازی داده ها با استفاده از منابع متعدد (مصاحبه ها، یادداشت های میدانی و بررسی ادبیات) و تحلیلگران متعدد (شامل پژوهشگر و دو متخصص مستقل) بهره گرفته شد، همچنین تکرار مصاحبه ها با سه مشارکت کننده برای تأیید صحت اطلاعات انجام گردید.

روایی محتوایی (CVR) با نظرخواهی از ۱۰ خبره دانشگاهی محاسبه شد که میانگین تمام مؤلفه ها بالاتر از استاندارد جدول لاوشه^۱ (۱۹۷۵) بود، نشان دهنده ضرورت و مرتبط بودن مؤلفه های استخراجی. برای اعتمادپذیری، از آزمون مجدد (کدگذاری مجدد سه مصاحبه در فاصله سه هفته ای با پایایی ۰/۹۱) و قابلیت اطمینان بین کدگذاران استفاده شد که ضریب کاپای کوهن ۰/۷۴ محاسبه گردید و پایایی مناسب ابزار کیفی را تأیید کرد. انتقال پذیری از طریق توصیف دقیق زمینه پژوهش و ویژگی های نمونه فراهم شد و تأییدپذیری با نگهداری مستندات خام داده ها و فرایند تحلیل تضمین گردید.

در این مطالعه، تجزیه و تحلیل داده های کیفی با استفاده از روش تحلیل محتوای مضمون (تم) انجام شد که شامل سه مرحله کدگذاری اصلی بود: ابتدا کدگذاری باز که در آن عبارات معنایی کلیدی از متن مصاحبه های نیمه ساختاریافته استخراج و شناسایی شدند تا مفاهیم اولیه و کدهای باز بر اساس محتوای مستقیم پاسخ دهندگان شکل گیرد و این کدهای باز در جدولی سازمان یافته همراه با عبارات معنایی مرتبط و شماره مصاحبه شوندگان ارائه گردید؛ سپس کدگذاری محوری که کدهای باز مشابه را بر اساس قرابت مفهومی گروه بندی کرد تا مضامین اصلی یا محوری تشکیل شود؛ و در نهایت کدگذاری انتخابی (تم) که مضامین محوری را در سطح بالاتر ادغام و دسته بندی نمود تا تم های اصلی یا کدهای انتخابی استخراج شوند که این فرایند به صورت گام به گام و بر پایه نظر خبرگان و فعالیت های محقق برای دستیابی به مدل مفهومی نهایی پیش رفت.

جدول ۲. کدگذاری داده ها

کدهای باز	عبارت معنایی	شماره مشارکت کننده	کدهای باز	عبارت معنایی	شماره مشارکت کننده
کنترل روحیه مثبت و منفی خود و تیم	بچه ها در کلاس درس تربیت بدنی و ورزش یاد می گیرند که باید به خودشان و تیم روحیه بدهند و روحیه خودشان را بالا ببرند.	۱۲، ۱۵، ۱۹، ۱، ۹، ۱۰	نگرش مثبت به خود	دانش آموزان با مفهوم نگرش مثبت به خود در جریان فعالیت های عملی کلاس آشنا می شوند.	۳، ۱۳، ۱۵، ۱۰، ۵، ۶
شناخت و احترام به قانون و مقررات	دانش آموزان باید مقررات هر بازی مثل فوتبال، والیبال، تنیس روی میز و ... را یاد بگیرند و دقیق رعایت کنند.	۱۱، ۱۵، ۱۶، ۵، ۲، ۱۱، ۱۰	افزایش اعتماد به نفس	دانش آموزان از طریق موفقیت ها و تشویق ها در فعالیت های ورزشی، اعتماد به نفس خود را تقویت کرده و به توانایی های خود ایمان می آورند.	۱۶، ۱۵

ادامه جدول ۲. کدگذاری داده‌ها

کدهای باز	عبارت معنایی	شماره مشارکت کننده	کدهای باز	عبارت معنایی	شماره مشارکت کننده
رعایت اخلاق	دانش‌آموزان در ورزش‌های مختلف با رعایت بازی جوانمردانه آشنا می‌شوند.	۹، ۶، ۱۹، ۸	حل مسئله و تصمیم‌گیری	دانش‌آموزان در موقعیت‌های بازی‌های ورزشی یاد می‌گیرند که چگونه در شرایط پرفشار تصمیمات سریع و مؤثر بگیرند و مشکلات را به‌صورت خلاقانه حل کنند.	۶، ۱۸، ۱۵، ۱۳
پذیرش رأی داور	دانش‌آموزان به‌طور عملی در کلاس‌های ورزشی یاد می‌گیرند که موظف به پذیرش رأی داور بازی هستند، اما بعد از بازی حق اعتراض قانونی دارند.	۸، ۱۱، ۱۲، ۱۴	ابتکار و نوآوری	کلاس‌های تربیت‌بدنی فرصت‌هایی برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند تا با طراحی استراتژی‌های جدید در بازی‌ها یا پیشنهاد فعالیت‌های گروهی، ابتکار عمل و نوآوری را تمرین کنند.	۱۹، ۱۸، ۱۳
کاهش تعارض	کلاس ورزش می‌تواند محلی باشد که دانش‌آموزان با هم بازی کنند و یاد بگیرند که تمرکز بر موفقیت تیمی داشته باشند و تعارضات قوم‌گرایی و نژادپرستی کم می‌شود.	۱، ۵، ۱۶، ۶	مسئولیت‌پذیری	دانش‌آموزان از طریق نقش‌های تیمی در ورزش، مانند کاپیتان تیم یا مسئول تجهیزات، یاد می‌گیرند که مسئولیت‌پذیر باشند و وظایف خود را به‌درستی انجام دهند.	۱، ۱۵، ۱۳، ۱۱
مقابله با تنهایی و افسردگی	فعالیت‌های فیزیکی و عملی کلاس‌های درس ورزش باعث کاهش احساس تنهایی و افسردگی بچه‌ها می‌شود.	۳، ۱۵، ۵	مدیریت زمان	دانش‌آموزان در کلاس‌های ورزشی با محدودیت‌های زمانی بازی‌ها آشنا می‌شوند و یاد می‌گیرند که چگونه زمان خود را برای دستیابی به اهداف مدیریت کنند.	۱۶، ۱۵، ۱۲
کنترل هیجان و انرژی	دانش‌آموزان در کلاس ورزش یاد می‌گیرند که چگونه هیجانات و انرژی خود را در موقعیت‌های رقابتی مدیریت کنند تا عملکرد بهتری داشته باشند.	۱۷	خودانگیزگی	فعالیت‌های ورزشی دانش‌آموزان را تشویق می‌کند تا به‌صورت خودجوش در فعالیت‌ها مشارکت کنند و بدون نیاز به دستورالعمل‌های مداوم، ابتکار عمل به خرج دهند.	۶، ۱۸، ۱۵
شور و اشتیاق برای رسیدن به پیروزی	در قالب یادگیری تجربی، دانش‌آموزان در کلاس ورزش می‌آموزند که پیروزی بدون تلاش و برنامه‌ریزی میسر نمی‌شود.	۱۸، ۱۵، ۱۴، ۵، ۷، ۸، ۱۹	برنامه‌ریزی استراتژیک	دانش‌آموزان در بازی‌های تیمی یاد می‌گیرند که چگونه با برنامه‌ریزی دقیق و استراتژی‌های مناسب به اهداف تیمی دست یابند.	۱۸، ۱۵، ۱۳، ۱۹
مشاهده پیشرفت و موفقیت‌های کوچک خود	دانش‌آموزان پیشرفت و موفقیت‌های کوچک خودشان را در کلاس‌های عملی ورزش مشاهده می‌کنند و انگیزه پیدا می‌کنند.	۶، ۱۹، ۱۵، ۷	انعطاف‌پذیری	کلاس‌های تربیت‌بدنی دانش‌آموزان را با موقعیت‌های غیرمنتظره در بازی‌ها روبه‌رو می‌کند و به آن‌ها می‌آموزد که چگونه با تغییرات ناگهانی سازگار شوند.	۵، ۶، ۱۸، ۱۱
استقامت و جنگندگی برای رسیدن به هدف	روحیه خسته نشدن، استقامت و جنگندگی برای رسیدن به هدف را در کلاس ورزش به‌صورت عینی تجربه می‌کنند.	۱۸، ۱۷، ۱۵، ۹، ۲، ۵، ۶، ۷، ۱۹	رهبری	دانش‌آموزان از طریق ایفای نقش‌های رهبری در تیم‌های ورزشی، مانند هدایت تیم یا انگیزه دادن به هم‌تیمی‌ها، مهارت‌های رهبری را توسعه می‌دهند.	۱، ۱۷، ۱۵، ۱۳، ۲۰

ادامه جدول ۲. کدگذاری داده‌ها

کدهای باز	عبارت معنایی	شماره مشارکت کننده	کدهای باز	عبارت معنایی	شماره مشارکت کننده
نظافت شخصی	یکی از مواردی که معلمان در کلاس درس تربیت بدنی تأکید و نظارت می‌کنند، رعایت نظافت بدن، لباس و محیط ورزشی است.	۱، ۲	کنترل اضطراب	دانش آموزان در کلاس ورزش با تمرینات عملی و موقعیت‌های رقابتی یاد می‌گیرند که چگونه اضطراب خود را مدیریت کرده و در شرایط فشار آرامش خود را حفظ کنند.	۷، ۱۵، ۱۸، ۱۹، ۴، ۵، ۶، ۱۰، ۱۳
سلامت جسمی و نشاط	در این کلاس، دانش آموزان از نشاط و سلامت جسمی بهره‌مند می‌شوند.	۹، ۱۰، ۱۹، ۱۱، ۲، ۵، ۶	خطرپذیری برای رسیدن به موفقیت	در کلاس درس تربیت بدنی، به‌ویژه در بازی‌های فردی و گروهی، دانش آموزان با خطر کردن متعادل آشنا می‌شوند به‌نحوی که تحت نظر مربی دچار آسیب نشوند.	۶، ۱۵، ۱۸، ۱۹، ۵، ۱
کار تیمی و مهارت تیم‌سازی و تیم‌داری	مهارت تقویت کار تیمی در بین اعضای یک گروه افزایش می‌یابد و این کلاس درس، تمرین عملی تیم‌سازی و تیم‌داری در دانش آموزان است.	۱۳، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۱۰، ۱، ۹، ۱۰	ناامید نشدن از شکست	در کلاس‌های عملی ورزش، دانش آموزان بعد از هر شکست یاد می‌گیرند که نباید ناامید شوند و باید بر روی فرصت بعدی متمرکز باشند.	۱۳، ۱۵، ۱۹، ۲۰، ۹، ۱۰، ۵، ۶
قدرت‌طلبی کنترل شده	دانش آموزان در کلاس ورزش یاد می‌گیرند که چگونه انگیزه برای موفقیت و پیشرفت را با رعایت اصول اخلاقی و احترام به دیگران متعادل کنند.	۱۵، ۱۸	بازی جوانمردانه	در جریان فعالیت‌های فیزیکی کلاس درسی، بچه‌ها با قوانین بازی جوانمردانه آشنا می‌شوند.	۱۳، ۱۲، ۳
افزایش خلاقیت	دانش آموزان با خلاقیت فردی و گروهی برای پیروزی در کلاس ورزش آشنا می‌شوند.	۱۳، ۱۸	اجتماعی شدن	دانش آموزان کم‌رو در کلاس‌های عملی ورزش و تربیت بدنی با هم‌کلاسی‌های خود ارتباط فعال برقرار می‌کنند و به‌تدریج بهتر می‌شوند.	۶، ۱۷، ۲۰
شناسایی و شکار فرصت‌ها	بچه‌ها در کلاس عملی ورزش یاد می‌گیرند که باید قدر فرصت‌ها در هر لحظه از بازی را بدانند و استفاده کنند.	۱۲، ۱۵، ۱۸، ۱۹، ۵، ۶	ادب	دانش آموزان در جریان فعالیت‌های فیزیکی و بعضی موارد برخورد‌های فیزیکی برای رعایت ادب آشنا می‌شوند.	۳، ۱۹، ۲
توجه به یادگیری جزئیات برای رسیدن به موفقیت و کیفیت	ورزش‌های مختلف را در کلاس درس به‌تدریج از جزئیات یاد می‌گیرند و در یک دوره زمانی مشخص از افزایش کیفیت عملکرد ورزشی خودشان خوشحال می‌شوند.	۱۴، ۱۸، ۱۹، ۱۲، ۱	منظم بودن	دانش آموزان در کلاس تربیت بدنی و ورزش موظف به رعایت نظم فردی و گروهی هستند و این موضوع را یاد می‌گیرند.	۱۲، ۱۵، ۱۶، ۸، ۶، ۵
تحمل ابهام	چون نتیجه بازی و مسابقه از قبل مشخص نیست، بچه‌ها یاد می‌گیرند که علی‌رغم ابهام در نتیجه‌نهایی باید تا لحظه آخر تلاش کنند.	۱۱، ۱۸، ۱۹، ۶، ۵، ۱	احساس شایستگی	دانش آموزان در کلاس ورزش به‌تدریج در عملکرد خودشان پیشرفت را می‌بینند و احساس بهتری نسبت به خودشان پیدا می‌کنند.	۱۴، ۱۸، ۱۹، ۲۰

بعد از شناسایی کدهای باز با استفاده از نظرات خبرگان و همچنین فعالیت‌های محقق، کدهای باز در قالب مضامین فرعی و یا کدهای محوری دسته‌بندی شده‌اند. سپس کدهای محوری نیز بر اساس میزان مشابهت و قرابت معنایی و مفهومی در قالب مضامین اصلی یا کدهای انتخابی دسته‌بندی گردیدند. بر این اساس جدول ۳ که نشان‌دهنده کدهای محوری، انتخابی است ارائه شده است:

جدول ۳. مؤلفه‌های نقش آموزش ورزشی بر نگرش کارآفرینانه

کد انتخابی (تم)	کد محوری (مضامین اصلی)	کدهای باز (مضامین فرعی)
توسعه نگرش و انگیزه کارآفرینانه	تقویت انگیزه و روحیه کارآفرینانه	کنترل روحیه مثبت و منفی خود و تیم، شور و اشتیاق برای رسیدن به پیروزی، انگیزش پیشرفت
	تقویت خودباوری و اعتمادبه‌نفس	احساس شایستگی، نگرش مثبت به خود، افزایش اعتمادبه‌نفس، عزت نفس، قدرت‌طلبی کنترل‌شده
توسعه ارزش‌های حرفه‌ای و اجتماعی	رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای	رعایت اخلاق، بازی جوانمردانه، ادب
	توسعه مهارت‌های اجتماعی و تیمی	کار تیمی و مهارت تیم‌سازی و تیم‌داری، اجتماعی‌شدن، کاهش تعارض مسئولیت‌پذیری، منظم بودن، نظافت شخصی، شناخت و احترام به قانون و مقررات، پذیرش رأی داور
تقویت انعطاف‌پذیری و مدیریت چالش‌ها	مدیریت هیجانات و اضطراب	کنترل هیجان و انرژی، کنترل اضطراب، کنترل درونی
	انعطاف‌پذیری و تحمل ابهام	تحمل ابهام، انعطاف‌پذیری، ناامید نشدن از شکست
پرورش مهارت‌های خلاق و استراتژیک	استقامت و پذیرش ریسک	استقامت و جنگندگی برای رسیدن به هدف، خطرپذیری برای رسیدن به موفقیت، مخاطره‌پذیری
	پرورش نوآوری و خلاقیت	افزایش خلاقیت، ابتکار و نوآوری، حل مسئله و تصمیم‌گیری
	برنامه‌ریزی و مدیریت منابع	برنامه‌ریزی استراتژیک، مدیریت زمان، توجه به یادگیری جزئیات برای رسیدن به موفقیت و کیفیت

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و با استفاده از تحلیل مضمون، مؤلفه‌های تأثیر آموزش ورزشی بر نگرش کارآفرینانه را شناسایی کرده است. از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند با مربیان، ورزشکاران و متخصصان کارآفرینی، داده‌ها جمع‌آوری و در سه سطح کدگذاری (باز، محوری و انتخابی) تحلیل شدند. نتایج تحلیل کیفی نشان داد که آموزش ورزشی از طریق چهار مضمون اصلی شامل «توسعه نگرش و انگیزه کارآفرینانه»، «توسعه ارزش‌های حرفه‌ای و اجتماعی»، «تقویت انعطاف‌پذیری و مدیریت چالش‌ها» و «پرورش مهارت‌های خلاق و استراتژیک» در قالب ۱۰ زیر مؤلفه و ۳۳ مضمون فرعی یا گویه صورت می‌پذیرد.

در ارتباط با رابطه بین ابعاد و مؤلفه‌های شناسایی‌شده و نگرش کارآفرینی نیز می‌توان بیان نمود که نگرش کارآفرینانه به‌عنوان یک رویکرد چندبعدی، تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی، مهارت‌ها و ارزش‌های اخلاقی شکل می‌گیرد (راتن و جونز، ۲۰۱۸). تقویت انگیزه و روحیه کارآفرینانه، نیروی محرکه‌ای است که کارآفرین را به‌سوی اهدافش هدایت می‌کند (موستاکاس و رینارد، ۲۰۲۳)، در حالی که خودباوری و اعتمادبه‌نفس، او را قادر می‌سازد تا با اطمینان تصمیم‌گیری کند و چالش‌ها را بپذیرد (ماس و همکاران، ۲۰۱۵).

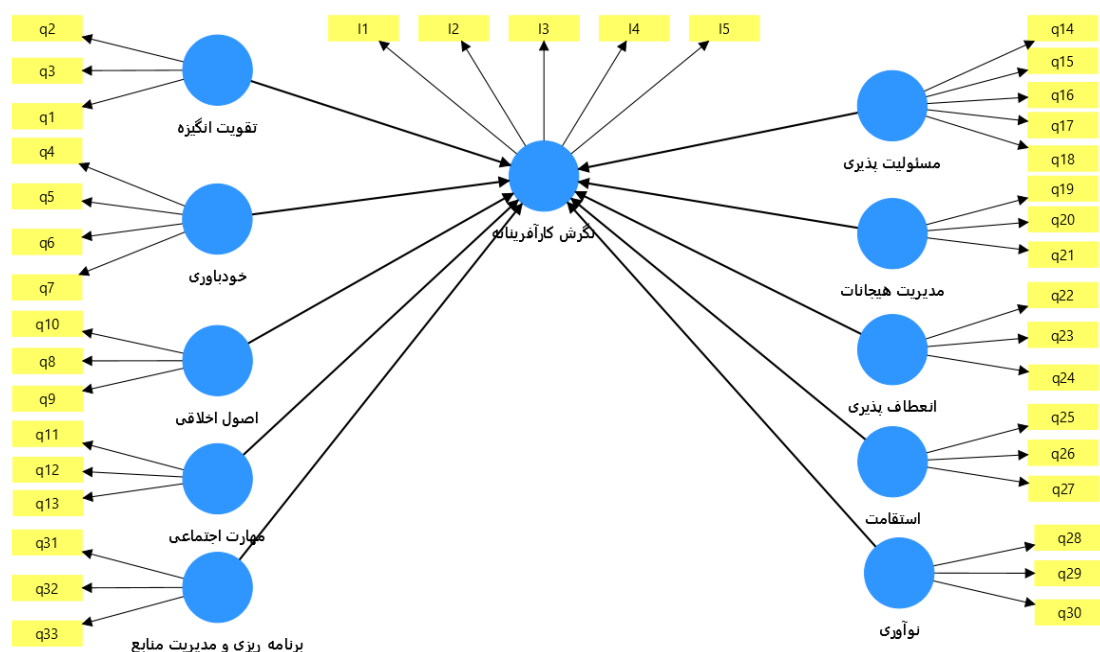
رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای نه‌تنها اعتبار کارآفرین را در بازار تقویت می‌کند، بلکه اعتماد ذی‌نفعان را جلب می‌نماید. مهارت‌های اجتماعی و تیمی، امکان همکاری مؤثر و شبکه‌سازی را فراهم می‌کنند که برای توسعه کسب‌وکار ضروری است (گلود و کارسون، ۲۰۰۸). همچنین، مسئولیت‌پذیری و نظم به‌عنوان پایه‌ای برای مدیریت وظایف و تعهدات، نظم و انضباط لازم برای موفقیت پایدار را تضمین می‌کنند (گلود و کارسون، ۲۰۰۸). در کنار این ویژگی‌ها، مدیریت هیجانات و اضطراب به کارآفرین کمک می‌کند تا در شرایط پر استرس، تصمیمات عقلانی

بگیرد، در حالی که انعطاف پذیری و تحمل ابهام او را با تغییرات غیر منتظره و پیچیدگی های محیط کسب و کار سازگار می سازد (ماس و همکاران، ۲۰۱۵).

استقامت و پذیرش ریسک، کارآفرین را در برابر شکست ها مقاوم کرده و شجاعت لازم برای ورود به حوزه های ناشناخته را به او می بخشد. پرورش نوآوری و خلاقیت، کلید خلق راه حل های بدیع و متمایز است که می تواند مزیت رقابتی ایجاد کند (راتن و جونز، ۲۰۱۸). درنهایت، برنامه ریزی و مدیریت منابع، با بهینه سازی استفاده از زمان، سرمایه و نیروی انسانی، دستیابی به اهداف کارآفرینانه را ممکن می سازد (راتن و جونز، ۲۰۱۸). این ابعاد به صورت یکپارچه، نگرشی پویا و مقاوم را در کارآفرین شکل می دهند که برای موفقیت در دنیای رقابتی کسب و کار ضروری است.

بر اساس مدل کیفی، فرضیات پژوهش به صورت تأثیر متغیرهای مستقل (تقویت انگیزه و روحیه کارآفرینانه، تقویت خودباوری و اعتماد به نفس، رعایت اصول اخلاقی و حرفه ای، توسعه مهارت های اجتماعی و تیمی، مسئولیت پذیری و نظم، مدیریت هیجانات و اضطراب، انعطاف پذیری و تحمل ابهام، استقامت و پذیرش ریسک، پرورش نوآوری و خلاقیت، برنامه ریزی و مدیریت منابع) بر متغیر وابسته (نگرش کارآفرینانه) تدوین شدند. ارتباط بین این متغیرها از این جهت توجیه پذیر است که آموزش ورزشی با تقویت مهارت های روان شناختی؛ مانند اعتماد به نفس و مدیریت هیجان (ماس و همکاران، ۲۰۱۵)، اجتماعی؛ مانند کار تیمی و مسئولیت پذیری (گلد و کارسون، ۲۰۰۸) و استراتژیک؛ مانند نوآوری و برنامه ریزی (راتن و جونز، ۲۰۱۸)، نگرش مثبت و فعالانه ای را در افراد ایجاد می کند که با ویژگی های کارآفرینانه نظیر ریسک پذیری، خلاقیت و هدفمندی همراستا است (مالته و همکاران، ۲۰۲۲؛ گولد و کارسون، ۲۰۰۸). این ارتباطات بر اساس ادبیات پژوهش و یافته های کیفی تأیید شده اند.

برای آزمون مدل پیشنهادی، از رویکرد کمی و روش حداقل مربعات استفاده شده است. بر همین اساس متناسب با گویه ها پرسش نامه ای در قالب طیف لیکرت تهیه گردید که پس از گردآوری داده ها از نمونه تحقیق (۲۵۶) نفر و میانگین گیری در قالب شاخص های اندازه گیری وارد مدل مورد بررسی گردید در این بخش مدل مورد بررسی در نرم افزار به صورت شکل ۱ ارائه شده است:

شکل ۱. مدل ساختاری رابطه بین مؤلفه های آموزش تربیت بدنی و نگرش کارآفرینانه

در این بخش پس از اجرای مدل فوق در نرم‌افزار در ابتدا شاخص‌های برازش مدل مورد بررسی قرار گرفته است. این شاخص‌ها در قالب جدول زیر ارائه گردید:

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

شاخص	مقدار	سطح قابل پذیرش	وضعیت
ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد (SRMR)	۰/۰۷۵	کمتر از ۰/۰۸	برازش مناسب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۸	بیشتر از ۰/۹	برازش مناسب

بر اساس این جدول می‌توان بیان نمود که برازش الگوی مورد بررسی در سطح مطلوبی ارزیابی می‌شود. همچنین مقدار واریانس استخراج‌شده و پایایی ترکیبی/اشتراکی متغیرهای مورد بررسی در قالب جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۵. واریانس استخراج‌شده و پایایی ترکیبی

نام متغیر	AVE	CR	وضعیت
تقویت انگیزه و روحیه کارآفرینانه	۰/۶۸	۰/۷۲	تأیید روایی واگرا و پایایی
تقویت خودباوری و اعتمادبه‌نفس	۰/۶۵	۰/۷۱	تأیید روایی واگرا و پایایی
رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای	۰/۵۸	۰/۷۳	تأیید روایی واگرا و پایایی
توسعه مهارت‌های اجتماعی و تیمی	۰/۷۴	۰/۷۸	تأیید روایی واگرا و پایایی
مسئولیت‌پذیری و نظم	۰/۶۵	۰/۸۴	تأیید روایی واگرا و پایایی
مدیریت هیجانات و اضطراب	۰/۵۹	۰/۷۵	تأیید روایی واگرا و پایایی
انعطاف‌پذیری و تحمل ابهام	۰/۵۷	۰/۷۶	تأیید روایی واگرا و پایایی
استقامت و پذیرش ریسک	۰/۶۳	۰/۷۴	تأیید روایی واگرا و پایایی
پرورش نوآوری و خلاقیت	۰/۵۸	۰/۵۸	تأیید روایی واگرا و پایایی
برنامه‌ریزی و مدیریت منابع	۰/۶۲	۰/۷۴	تأیید روایی واگرا و پایایی
نگرش کارآفرینانه	۰/۶۲	۰/۸۵	تأیید روایی واگرا و پایایی

همان‌طور که در این جدول نشان داده شده است مقدار روایی واگرا و همچنین پایایی ترکیبی متغیرهای مورد بررسی در این مطالعه در سطح مطلوبی ارزیابی شده است. در نهایت وضعیت نقش هر یک از مؤلفه‌های آموزش تربیت‌بدنی مبتنی بر کارآفرینی بر نگرش به کارآفرینی در قالب جدول ۶ ارائه شده است:

جدول ۶. بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق و نگرش کارآفرینانه

متغیر مستقل	متغیر وابسته	t-value	p-value	وضعیت
تقویت انگیزه و روحیه کارآفرینانه	نگرش کارآفرینانه	۴/۲۵	۰/۰۰	تأیید رابطه
تقویت خودباوری و اعتمادبه‌نفس		۴/۵۹	۰/۰۰	تأیید رابطه
رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای		۶/۵۸	۰/۰۰	تأیید رابطه
توسعه مهارت‌های اجتماعی و تیمی		۴/۸۵	۰/۰۰	تأیید رابطه
مسئولیت‌پذیری و نظم		۶/۵۸	۰/۰۰	تأیید رابطه
مدیریت هیجانات و اضطراب		۸/۴۶	۰/۰۰	تأیید رابطه
انعطاف‌پذیری و تحمل ابهام		۸/۵۶	۰/۰۰	تأیید رابطه
استقامت و پذیرش ریسک		۷/۵۶	۰/۰۰	تأیید رابطه
پرورش نوآوری و خلاقیت		۶/۸۹	۰/۰۰	تأیید رابطه
برنامه‌ریزی و مدیریت منابع		۴/۵۸	۰/۰۰	تأیید رابطه

بحث

پژوهش حاضر با تمرکز بر شناسایی مؤلفه‌های آموزش تربیت‌بدنی مبتنی بر نگرش کارآفرینانه و بررسی تأثیر آن‌ها

بر نگرش دانش آموزان، نشان داد که کلاس های تربیت بدنی و ورزش مدارس می توانند بستری عملی برای پرورش مهارت ها و نگرش های کارآفرینانه فراهم کنند. یدالهی و غلامی (۱۳۹۰) نیز در نتایج تحقیق خود به اهمیت آموزش کارآفرینی ورزشی در بین دانش آموزان مدارس تأکید نمودند. در بخش کیفی، از طریق تحلیل محتوای مصاحبه های نیمه ساختاریافته با ۲۰ معلم تربیت بدنی دارای تخصص مرتبط، چهار تم اصلی استخراج شد: توسعه نگرش و انگیزه کارآفرینانه (شامل تقویت انگیزه و روحیه و خودباوری و اعتمادبه نفس)، توسعه ارزش های حرفه ای و اجتماعی (شامل رعایت اصول اخلاقی، مهارت های اجتماعی و تیمی و مسئولیت پذیری و نظم)، تقویت انعطاف پذیری و مدیریت چالش ها (شامل مدیریت هیجانات و اضطراب، انعطاف پذیری و تحمل ابهام و استقامت و پذیرش ریسک) و پرورش مهارت های خلاق و استراتژیک (شامل نوآوری و خلاقیت و برنامه ریزی و مدیریت منابع). این تم ها بر پایه کدهای باز و محوری از عبارات معنایی مصاحبه شوندگان شکل گرفتند و با ادبیات پیشین هم راستا هستند؛ برای مثال، تم توسعه نگرش و انگیزه کارآفرینانه با یافته های موستاکاس و رینارد (۲۰۲۳) مبنی بر نقش فعالیت های ورزشی در تقویت انگیزه و روحیه کارآفرینی و ماس و همکاران (۲۰۱۵) در خصوص افزایش اعتمادبه نفس از طریق موفقیت های ورزشی، مطابقت دارد. همچنین، تم توسعه ارزش های حرفه ای و اجتماعی با تأکید گولد و کارسون (۲۰۰۸) بر کار تیمی، مسئولیت پذیری و رعایت اخلاق در ورزش و تم تقویت انعطاف پذیری با مالت و همکاران (۲۰۲۲) در مورد تحمل ابهام و ریسک پذیری، هم خوانی دارد. تم پرورش مهارت های خلاق و استراتژیک نیز با راتن و جونز (۲۰۱۸) که بر نوآوری و برنامه ریزی استراتژیک در آموزش کارآفرینی ورزشی تأکید دارند، مقایسه پذیر است.

در بخش کمی، مدل ساختاری با استفاده از نرم افزار Smart PLS3 و روش حداقل مربعات جزئی بر روی نمونه ۲۵۶ دانش آموز بررسی شد و نتایج نشان داد که هر چهار تم اصلی تأثیر معنادار و مثبت بر نگرش کارآفرینانه دارند (با ضرایب مسیر بالاتر از ۰/۳ و مقادیر t بیش از ۱/۹۶) که این یافته با نتایج پژوهش گونزالس-سارانو (۲۰۱۸) و آگراوال و همکاران (۲۰۲۲) مبنی بر نقش یادگیری تجربی ورزشی در شکل گیری نگرش کارآفرینانه هم خوانی دارد. این نتایج، برخلاف تمرکز سنتی کلاس های تربیت بدنی بر آمادگی جسمانی (مانند آنچه در پژوهش های ایرانی مانند امینی و همکاران، ۱۳۹۳ و محمودی یکتا و همکاران، ۱۴۰۱، گزارش شده)، بر ظرفیت های پنهان این درس برای ادغام با آموزش کارآفرینی تأکید می کنند و شکاف موجود در نظام آموزشی ایران را برجسته می سازند.

از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، این یافته ها نشان می دهند که ساحت زیستی-بدنی، با تقویت سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی (غلامی و همکاران، ۱۴۰۲)، می تواند به ساحت اقتصادی و حرفه ای متصل شود و دانش آموزان را به مهارت هایی مانند تصمیم گیری، نوآوری و مدیریت منابع مجهز کند که این امر با هدف سند تحول برای تربیت متوازن و تجهیز دانش آموزان به مهارت های زندگی و حرفه ای (مانند کارآفرینی) برای پایان دوره تحصیل هم راستا است. همچنین با دیگر اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران مبنی بر ترویج ورزش و سبک زندگی سالم در دانش آموزان با هدف بهبود کیفیت آموزش و مشارکت دانش آموزان هم خوانی دارد (پاتل و همکاران، ۲۰۲۴).

نتیجه گیری

این پژوهش نتیجه می گیرد که آموزش تربیت بدنی و ورزش مدارس، با رویکردی مبتنی بر یادگیری تجربی، می تواند نگرش کارآفرینانه دانش آموزان را از طریق چهار تم اصلی شناسایی شده (توسعه نگرش و انگیزه، ارزش های حرفه ای و اجتماعی، انعطاف پذیری و مدیریت چالش ها و مهارت های خلاق و استراتژیک) تقویت کند که این امر با

ادبیات جهانی (مانند موسستاکاس و رینارد، ۲۰۲۳؛ راتن و جونز، ۲۰۱۸) و نیازهای نظام آموزشی ایران هم‌خوانی دارد. یافته‌ها تأکید می‌کنند که تقویت انگیزه، خودباوری، مسئولیت‌پذیری، انعطاف‌پذیری، نوآوری و برنامه‌ریزی در کلاس‌های تربیت‌بدنی نه تنها سلامت جسمانی و روانی را ارتقاء می‌دهد، بلکه بستری برای پرورش تمایلات کارآفرینانه فراهم می‌کند و به تربیت متوازن سند تحول بنیادین کمک می‌نماید. بر اساس یافته‌های پژوهش و با تمرکز بر اجرای راهکارهای سند تحول بنیادین در ساحت زیستی-بدنی و ارتباط آن با ساحت اقتصادی و حرفه‌ای، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های درسی تربیت‌بدنی مدارس با ادغام فعالیت‌های عملی مبتنی بر تم‌های شناسایی‌شده (مانند بازی‌های تیمی برای تقویت کار تیمی و مسئولیت‌پذیری، یا چالش‌های ورزشی برای تمرین ریسک‌پذیری و نوآوری) بازطراحی شوند تا دانش‌آموزان در پایان دوره تحصیل به مهارت‌های کارآفرینانه مجهز شوند و بتوانند در بازار کار یا خوداشتغالی موفق عمل کنند؛ این بازطراحی باید با همکاری وزارت آموزش و پرورش و متخصصان کارآفرینی انجام گیرد تا راهکارهای سند تحول (مانند هدف عملیاتی در ساحت زیستی-بدنی برای تربیت‌بدنی و روانی) را محقق سازد. همچنین، برگزاری دوره‌های آموزشی برای معلمان تربیت‌بدنی بر پایه تم‌های استخراجی (مانند مدیریت هیجانات و برنامه‌ریزی استراتژیک) می‌تواند به اجرای مؤثر این رویکرد کمک کند و باری از دوش آموزش و پرورش در پرورش نسل کارآفرین بردارد. برای تحقیقات آتی، پیشنهاد می‌شود مطالعات طولی مبنی بر تأثیر بلندمدت این تم‌ها بر رفتار کارآفرینانه دانش‌آموزان در دوران بزرگسالی، با تمرکز بر تعمیم‌پذیری به مناطق جغرافیایی مختلف ایران، انجام شود تا پایداری ارتباط ساحت زیستی-بدنی با اقتصادی در سند تحول ارزیابی گردد.

سپاسگزاری

در انجام این پژوهش از تمامی مشارکت‌کنندگان در تحقیق سپاسگزاری می‌گردد. همچنین از مدیران مدارس که در هماهنگی و تسهیل‌گری مصاحبه‌ها، یاریگر این پژوهش بودند نیز تشکر ویژه به عمل می‌آید.

منابع

- امینی، مرجان؛ جمشیدی، رحیم؛ حیدری‌نژاد، صدیقه (۱۳۹۳). اولویت‌بندی موانع کارآفرینی از نظر دانشجویان تربیت‌بدنی با استفاده از روش TOPSIS. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۲(۶)، ۳۲-۱۵. doi: 10.1001.1.25382721.1393.2.6. 1.9
- خلیلی خضرآبادی، مهدیه؛ حسنی، محمد (۱۴۰۱). تأثیر آموزش کارآفرینی و هویت اجتماعی کارآفرینانه بر قصد کارآفرینانه دانشجویان؛ نقش میانجی خودکارآمدی کارآفرینی. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۱(۱)، ۱-۱۸. doi: 10.22126/eme.2023.2434
- خوش‌مرام، مژگان؛ رئوفی، امیرارسلان (۱۴۰۳). تک‌فرزندی و تمایل به کارآفرینی دانشجویان دانشگاه ایلام: نقشی برای والدین. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۳(۴)، ۱۸-۱۱۹. doi: 10.22126/eme.2025.11205.1119.۱-۱۸
- ده‌یادگاری، سعید؛ طاهری‌نیا، سحر؛ کاظمی، مهدی؛ پورجوپاری، زهرا (۱۴۰۴). تأثیر گرایش به کارآفرینی و مشارکت جامعه بر توسعه گردشگری پایدار از طریق رویدادهای ورزشی در شهر کرمان. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۴(۱)، ۲۹-۴۸. doi: 10.22126/eme.2025.11959.1160
- ساعی‌مهربان، رضا (۱۴۰۳). ارائه الگوی تربیت‌معلم کارآفرین مبتنی بر تئوری داده‌بنیاد. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۳(۳)، ۱۴-۹۳. doi: 10.22126/eme.2024.10885.1108
- شایسته، بابک؛ مؤذن، سپیده؛ منصوری، عبدالامیر (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین منبع کنترل و قصد کارآفرینی دیجیتال با نقش تعدیل‌گری آموزش کارآفرینی بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۲(۲)، ۱-۲۰. doi: 10.22126/eme.2023.9198.1029
- عربیون، ابوالقاسم؛ نیک‌رفتار، طیبیه؛ بنی‌عامریان، محمد؛ ملائی، محمد حمید (۱۴۰۳). بررسی تأثیر آموزش کارآفرینی بر

- بهبود رفتار کارآفرینانه دانشجویان. آموزش و مدیریت کارآفرینی، ۳(۴)، ۶۲-۴۳. doi: 10.22126/eme.2025.11751.1143
- غلامی، ناصر؛ جلالی چیمه، پرهام (۱۴۰۳). نگاهی جامع به مقالات فارسی در عرصه ورزش های الکترونیک: مرور نظام مند مطالعات و دستاوردها. مدیریت ورزشی، ۲(۴)، ۲۴-۱. doi: 10.22059/jsm.2025.385628.3392.
- غلامی، ناصر؛ محمد کاظمی، رضا؛ محمدی میرزایی، روح الله؛ حسینی، رسول (۱۴۰۲). بررسی مدل های کسب و کار با تمرکز بر گردشگری ورزشی. نشریه کارآفن، ۲۰(۲)، ۴۴۷-۴۶۶. doi: 10.48301/kssa.2023.324929. 1956
- محمودی یکتا، مهدی؛ شعبانی بهار، غلامرضا؛ هنری، حبیب؛ شهلائی، جواد؛ غفوری، فرزاد (۱۴۰۱). کاوش عوامل زمینه ای و مداخله گر توسعه کارآفرینی نظام آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۱(۵۸)، ۳۲-۹. doi: 10.22034/ssys.2022.1418.1979.
- موسوی، ستاره (۱۳۹۸). بررسی وضعیت موجود و مطلوب برخورداری از مهارت های مرتبط با ساحت های شش گانه سند تحول بنیادین در معلمان دوره ابتدایی. پژوهش و نوآوری در آموزش/تبدیلی، ۱(۲)، ۷۰-۵۷. doi: 20.1001.1.26765500.1398.1.2.6.8
- یدالهی فارسی، جهانگیر؛ غلامی، ناصر؛ حمیدی، مهرزاد؛ کنعانی، علی (۱۳۹۰). مطالعه موانع کارآفرینی در ورزش کشور. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی، ۴(۲)، ۱۲۴-۱۰۵.

References

- Abuzaid, A. N. (2024). The Moderating Effect of Entrepreneurial Skills on the Relationship between Self-Efficacy and Entrepreneurial Intention of Business Schools Students: Insight from Jordan. *Journal of Entrepreneurship and Innovation in Emerging Economies*, 10(2), 251-265. doi: 10.1177/23939575231192795.
- Acharya, K. P. (2025). Reorienting pedagogical approaches through entrepreneurship: Learning science through mushroom farming in the public schools in Nepal. *Cultural Studies of Science Education*, 1-15. doi: 10.1007/s.11422-024-10243-1.
- Agarwal, R., Ganco, M., & Raffiee, J. (2022). Immigrant entrepreneurship: The effect of early career immigration constraints on new venture formation. *Organization Science*, 33(4), 1372-1395. doi: 10.1287/orsc.2021.1485.
- Amini, M., Jamshidi, R., & Heydarinejad, S. (2014). Prioritization of entrepreneurship barriers of physical education students by TOPSIS method. *Research on Educational Sport*, 2(6), 15-32. doi: 20.1001.1.25382721.1393.2.6.1.9 (in Persian).
- Ansari, P., Khoo, S., & Ismail, M. N. (2020). Designing and developing a sport entrepreneurship course: An educational design-based study. *Entrepreneurship Education*, 3(4), 411-432. doi: 10.1007/s41959-020-00040-6.
- Arabyoon, A., Nikraftar, T., Baniameryan, M., & Mollaei, M. H. (2025). Investigating the Impact of Entrepreneurship Education on Enhancing Students' Entrepreneurial Behavior. *Education and Management of Entrepreneurship*, 3(4), 43-62. doi:10.22126/eme.2025.11751.1143 (in Persian).
- Araújo, R. M. F., Hastie, P. A., de Assunção Bessa Pereira, C. H., & Mesquita, I. M. R. (2017). The evolution of student-coach's pedagogical content knowledge in a combined use of sport education and the step-game-approach model. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 22(5), 518-535. doi: 10.1080/17408989.2017.1294668.
- Ashouri, T., Dousti, M., Razavi, S. M. H., & Hosseini, A. (2022). Identifying sport entrepreneurial opportunities with championship approach. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 21(55), 183-210. doi: 10.1007/978-1-137-50092-2_5.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. *New York, NY: W.H. Freeman and Company*.
- Carlson, T. B., & Hastie, P. A. (1997). The student social system within sport education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 16(2), 176-195. doi: 10.1123/jtpe.16.2.176.
- Dehyadegari, S., Taherinia, S., Kazemi, M., & Pourjoupari, Z. (2025). The Impact of

- Entrepreneurial Orientation and Community Participation on Sustainable Tourism Development through Sporting Events in Kerman City. *Education and Management of Entrepreneurship*, 4(1), 29-48. doi: 10.22126/eme.2025.11959.1160 (in Persian).
- Duncan, M. J., & Al-Nakeeb, Y. (2006). Using problem-based learning in sports-related courses: An overview of module development and student responses in an undergraduate Sports Studies module. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 5(1), 50-57. doi: 10.3794/johlste.51.113.
- Gerdin, G., & Pringle, R. (2017). The politics of pleasure: An ethnographic examination exploring the dominance of the multi-activity sport-based physical education model. *Sport, Education and Society*, 22(2), 194-213. doi: 10.1080/13573322.2015.1019448.
- Gholami, N., & Jalali Chime, P. (2024). A Comprehensive Review of Persian Articles in the Field of Esports: A Systematic Overview of Studies and Achievements. *Sport Management Journal*, 2(4), 1-24. doi: 10.22059/jsm.2025.385628.3392 (in Persian).
- Gholami, N., & Jalali Chimeh, P. J. (2025). E-sport in physical education: A systematic review. *Sport Sciences and Health Research*, 16(2), 229-251. doi: 10.22059/sshr.2024.379291.1153.
- Gholami, N., Mohammad Kazemi, R., Mohammadi Mirzaei, R., & Hosseini, R. (2023). The Study of Business Models Focusing on Sports Tourism. *Karaafon Journal*, 20(2), 447-466. doi: 10.48301/kssa.2023.324929.1956 (in Persian).
- González-Serrano, M. H., González García, R. J., & Pérez Campos, C. (2018). Entrepreneurial and intrapreneurial intentions of sports science students: What are their determinant variables?. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(3), 1363-1372. doi: 10.21533/pen.v10.i3.638.
- González-Serrano, M. H., Valantine, I., Matic, R., Milovanović, I., Sushko, R., & Calabuig, F. (2023). Determinants of entrepreneurial intentions in European sports science students: Towards the development of future sports entrepreneurs. *European Research on Management and Business Economics*, 29(3), 100229. doi: 10.1016/j.iemeen.2023.100229.
- Gould, D., & Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1(1), 58-78. doi: 10.1080/17509840701834573.
- Ilonen, S., Heinonen, J., & Stenholm, P. (2018). Identifying and understanding entrepreneurial decision-making logics in entrepreneurship education. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(1), 59-80. doi: 10.1108/ijeb-05-2017-0163.
- Jones, P., Jones, A., Williams-Burnett, N., & Ratten, V. (2017). Let's get physical: Stories of entrepreneurial activity from sports coaches/instructors. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 18(4), 219-230. doi: 10.1177/1465750317741878.
- Jones, P., Ratten, V., & Hayduk, T. (2020). Sport, fitness, and lifestyle entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(3), 783-793. doi: 10.1007/s11365-020-00666-x.
- Kang, C. (2016). Two China models and local government entrepreneurship. *China: An International Journal*, 14(3), 16-28. doi: 10.2139/ssrn.2931938.
- Khalili Khezrabadi, M., & Hassani, M. (2023). The Impact of Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Social Identity on Entrepreneurial Intention of University Students; The Mediating Role of Entrepreneurial Self-Efficacy. *Education and Management of Entrepreneurship*, 1(1), 1-18. doi: 10.22126/eme.2023.2434 (in Persian).
- Khoshmaram, M., & Raoufi, A. A. (2025). Single-Child Families and Entrepreneurial Intentions Among Students of Ilam University: A Role for Parents. *Education and Management of Entrepreneurship*, 3(4), 1-18. doi: 10.22126/eme.2025.11205.1119 (in Persian).
- Kirk, D. (2009). *Physical education futures*. Routledge.
- Kolb, C., & Wagner, M. (2015). Crowding in or crowding out: The link between academic entrepreneurship and entrepreneurial traits. *The Journal of Technology Transfer*, 40, 387-408. doi: 10.1007/s10961-014-9346-y.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Lackéus, M. (2014). An emotion-based approach to assessing entrepreneurial education. *The*

- International Journal of Management Education*, 12(3), 374-396. doi: 10.1016/j.ijme.2014.06.005.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel psychology*, 28(4). doi: 10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x.
- Lee, C., Hallak, R., & Sardeshmukh, S. R. (2016). Innovation, entrepreneurship, and restaurant performance: A higher-order structural model. *Tourism Management*, 53, 215-228. doi: 10.1016/j.tourman.2015.09.017.
- Maas, G. (2015). Systemic entrepreneurship: Contemporary issues and case studies. *Springer*, doi: 10.1177/0266242615601274.
- Mahmoodi yekta, M., Shabanibahar, G., honari, H., Shahlaee, J., & Ghafouri, F. (2023). Exploring the contextual factors and intervening in the development of entrepreneurship in the educational system of physical education and sports sciences of the country. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 21(58), 9-32. doi: 10.22034/ssys.2022.1418.1979 (in Persian).
- Malete, L., McCole, D., Tshube, T., Mphela, T., Maro, C., Adamba, C., & Ocansey, R. (2022). Effects of a sport-based positive youth development program on youth life skills and entrepreneurial mindsets. *PLOS ONE*, 17(2), e0261809. doi: 10.1371/journal.pone.0261809.
- Miller, T. L., Grimes, M. G., McMullen, J. S., & Vogus, T. J. (2012). Venturing for others with heart and head: How compassion encourages social entrepreneurship. *Academy of Management Review*, 37(4), 616-640. doi: 10.5465/amr.10.0456.
- Mousavi, S. (2020). Study of Current and Desired Status of Skills related to Educational Sixth Dimensions of Fundamental Transformation Document of Education in Elementary Teachers. *Research and Innovation in Primary Education*, 1(2), 57-70. doi: 20.1001.1.26765500.1398.1.2.6.8 (in Persian).
- Moustakas, L., & Reynard, S. (2023). Sport as a vehicle for entrepreneurship education: Approaches and future directions. *Progress in Entrepreneurship Education and Training*, 289. doi: 978-3-031-28559-2/10/1007-19.
- Parker, M. B., & Curtner-Smith, M. D. (2012). Sport education: A panacea for hegemonic masculinity in physical education or more of the same?. *Sport, Education and Society*, 17(4), 479-496. doi:10.1080/13573322.2011.608945.
- Patel, J., Vannai, S., Dasani, V., & Sharma, M. (2024). Does my school teach me entrepreneurship? School entrepreneurship curriculum and students' entrepreneurial intention: a serial mediation-moderation analysis. *International Journal of Social Economics*, 51(12), 1629-1645. doi: 10.1108/ijse-05-2023-0350.
- Putri, R., & Moustakas, L. (2022). Sport entrepreneurship in Indonesia. In *Entrepreneurial Innovation: Strategy and Competition Aspects*. Springer Nature Singapore, 89-96. doi: 978-981-16-4795-6/10/1007-8.
- Ramsgaard, M. B., & Østergaard, S. J. (2018). An entrepreneurial learning approach to assessment of internships. *Education+ Training*, 60(7/8), 909-922. doi: 10.1108/et-11-2016-0164.
- Ratten, V. (2011). Sport-based entrepreneurship: Towards a new theory of entrepreneurship and sport management. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7, 57-69. doi: ۱۰/۱۰۰۷/۵۰۱۳۸-۰۱۰-۱۱۳۶۵-z.
- Ratten, V. (2018). Sport entrepreneurship: Developing and sustaining an entrepreneurial sports culture. *Springer*, doi: 10.4324/9781003052258-4.
- Ratten, V., & Jones, P. (2018). Bringing Africa into entrepreneurship research. In *African Entrepreneurship: Challenges and Opportunities for Doing Business. Book Chapter published 2018 in African Entrepreneurship*, 9-27. doi: 10.1007/978-3-319-73700-3_2.
- Ratten, V., & Jones, P. (2018). Future research directions for sport education: Toward an entrepreneurial learning approach. *Education+ Training*, 60(5), 490-499. doi: 10.1108/et-02-2018-0028.
- Saeemehraban, R. (2024). Presenting a Model for Entrepreneurial Teacher Training Based on Grounded Theory. *Education and Management of Entrepreneurship*, 3(3), 93-114. doi: 10.22126/eme.2024.10885.1108 (in Persian).
- Schulenkorf, N., Sherry, E., & Phillips, P. (2016). What is sport development? In *Managing sport*

- development. *Routledge*, 3-11. doi: 10.4324/9781315754055-1.
- Shayesteh, B., Moazen, S., & Mansoori, A. (2023). Investigating the Relationship between Source of Control and Digital Entrepreneurship Intention with the Moderating Role of Entrepreneurship Education Based on the Theory of Planned Behavior. *Education and Management of Entrepreneurship*, 2(2), 1-20. doi: 10.22126/eme.2023.9198.1029 (in Persian).
- Yadolah Farsi, J., Gholami, N., Hamidi, M., & Kanaani, A. (2011). Study of entrepreneurship barriers in sports in the country. *Quarterly Scientific Research Journal of Entrepreneurship Development*, 4(2), 105-124. (in Persian).